

NEDELJA

KARTE NA STO

Hoće li Rijad 30. novembra uspeti da realizuje dogovor iz Alžira?

**Mediteran postaje najzatrpanije tržište nafte na svetu
Evropske rafinerije osuđene na stalno prilagođavanje**

Neizvesna budućnost na tržištu za investitore u LNG pogone

SADRŽAJ:

NAFTA:

Hoće li Saudijska Arabija podvući crvenu liniju u sredu u Beču?OVDE

OPEC: Rez proizvodnje oročen na samo šest meseci?OVDE

Smanjenje sadašnje proizvodnje od 4,5%?OVDE

Kašagan ponovo proizvodi naftuOVDE

Mediteran postaje najzatranije tržište nafte na svetuOVDE

Izlistane naftne kompanije obaraju proizvodnjuOVDE

Evropske rafinerije osuđene na stalno prilagođavanjeOVDE

Tri vanredne strategije pred majorsimaOVDE

Upozorenje majorsima koji planiraju da napuste norveška poljaOVDE

Konačno će se znati veličina saudijskih rezervi nafteOVDE

Čad traži od Exxon-a 74 milijarde dolara penala!OVDE

GAS:

Od 2017 kreće izraelski gas - Leviatan obezbedio sredstvaOVDE

Neizvesna budućnost na tržištu za investitore u LNG pogoneOVDE

REGION:

MMF presudio: BiH do kraja godine da uvede akcize na naftu i derivateOVDE

Hernadi više nije na poternici InterpolaOVDE

Crude Oil Brent Nov 25 11 2016 0800 GMT - \$48.45 Livecharts.co.uk

Hoće li Saudijska Arabija podvući crvenu liniju u sredu u Beču?

BEČ - Uprkos mnogobrojnim optimističkim izjavama i prognozama od strane zvaničnika OPEC i ne-OPEC zemalja, dogovor o limitiranju proizvodnje nafte, zakazan za 30. novembar verovatno će biti neizvestan do poslednjeg časa. Pregovarački proces između tri najveća proizvođača nafte unutar OPEC-a daleko je od kraja pa će rizici velikih iznenađenja ostati u vazduhu do noći između srede i četvrtka. Uspeh inicijative, pokrenute u septembru u Alžiru od strane Saudijske Arabije mogao bi se i ovaj put završiti odlukom vodeće

države OPEC da izađe iz čitave priče i prepusti sudbinu cena i proizvodnje nafte tržišnim mehanizmima. Uostalom, tako se završio i sastanak OPEC i nekih ključnih ne-OPEC zemalja u aprilu ove godine, kada je insistiranje Irana na izuzeću od dogovora navelo Saudijsku delegaciju da napusti konferenciju u Dohi, potsećaju analitičari.

OPEC: Rez proizvodnje oročen na samo šest meseci?

DOHA - OPEC radi na za šest meseci oročenom smanjenju proizvodnje nafte, kao rešenju kojem bi mogle da se pridruže dve sporne članice koje traže izuzeće – Irak i Iran, prenosi u sredu **Bloomberg** informaciju dobijenu od jednog učesnika ovonedeljnog pripremnog sastanka za ministarsko okupljanje 30. novembra u Beču. Sastanak koji je trebalo da pripremi

ministrima dogovor o vraćanju proizvodne kvote za OPEC i za svaku od članica ponaosob, završen je u utorak u Beču bez dogovora

zbog stava Iraka i Irana da nemaju nameru ne samo da smanje, nego i da zamrznju postojeću proizvodnju nafte dok ne povrate udeo koji su imale na tržištu – Iran pre uvođenja sankcija iz 2012., a Irak pre udara koji su ovoj grani nanele akcije ISIL-ovih terorista. „Ovako kratak rok (od šest meseci) mogao bi olakšati Iraku i Iranu da prihvate ograničenje, ako ne smanjenje sopstvene proizvodnje, rekao je Manaar Altaie čelnik konsultantske firme Manaar Group iz Abu Dabija.

Smanjenje proizvodnje od 4,5%?

BEČ - **Reuters** s druge strane saznaje da je na pripremnom sastanku u utorak u Beču dogovoreno da se ministrima predloži rešenje kojim bi sve članice izvozne, izuzev Libije i Nigerije, grupe smanjile proizvodnju za 4%-4,5%. Takav rez bi smanjio trenutnu ukupnu proizvodnju OPEC-a za više od 1,2 miliona barela na dan (mbd), pokazuje računica OPEC-a izvedena na osnovu oktobarskog output-a naftnog kartela. Agencija, međutim, prenosi i saznanje iz drugih izvora da su Iran, Irak i Indonezija izrazile uzdržanost tokom pregovora koji su trajali 11 sati kako bi se dogovorio nivo prvog OPEC-ovog ograničenja proizvodnje od 2008. godine na ovamo.

G'DRIVE FUEL

100
OKTANA

**MOĆNA
TRANSFORMACIJA**

POVEĆANJE SNAGE MOTORA DO 7%

POBOLJŠANA DINAMIKA UBRZANJA DO 10%

SMANJENJE NASLAGA NEČISTOĆA NA MOTORU DO 6 PUTA

**NAJBOLJE JE
PRED VAMA**

Kašagan ponovo proizvodi naftu

ASTANA - Kazahstansko mega naftno polje Kašagan obnovio je komercijalnu proizvodnju nafte, saopštio je u ponedjeljak predstavnik regionalne operativne kompanije. Proizvodnja iz polja, koje se smatra da sadrži čak 16 milijardi barela nafte, obustavljena je u oktobru 2013., manje od mesec dana kako je krenula, a razlog je bio pucanje jedne od cevi kojom se nafta prebacivala na kopno.

Projekat je inače daleko probio sve planirane rokove i samim tim investicione troškove, koji su već narasli na preko 50 milijardi dolara. Konzorcijum u kome su Eni, Shell, Total i ExxonMobil saopštio je da će proizvodnja postepeno do kraja iduće godine dostići 370.000 barela na dan. **UPI, OilPrice**

Izlistane naftne kompanije obaraju proizvodnju

NJUJORK - Izlistane svetske naftne kompanije smanjile su proizvodnju za 2,4% od početka godine, saopštio je Morgan Stanley. Bankarski gigant takođe navodi da je ukupan output 109 izlistanih kompanija pao u trećem kvartalu 2016. za 838.000 bd, na 33,99 mbd. Poređenja radi, OPEC je u oktobru proizvodio 33,64 mbd.

Mediteran postaje najzatrpanije tržište nafte na svetu

LONDON, MOSKVA - Računajući kombinovano uvoz nafte iz OPEC zemalja, Iraka, Alžira i Libije, zajedno sa onom iz ne-OPEC izvoznicama, Rusije i Kazahstana, isporuke sirove nafte u region Mediterana porasle su za nekih dva miliona barela na dan u prošlim godinu dana, pokazuju računice **Reutersa**. „Mediteran postaje jedan od svetskih tržišta najzatrpanijih ponudom nafte, pa će odatle delom morati da se prebaci izvan ovog regiona“, citira agencija jednog trgovca veterana u ovom delu Evrope.

Izvoz kaspijske CPC mešavine lake nafte porastao je na milion barela na dan u oktobru, sa u proseku 600.000 bd u proteklim godinama, uglavnom zbog reaktivacije kazahstanskog džinovskog polja Kašagan. Za narednih par godina, sa rastom proizvodnje iz Kašagana, isporuke CPC-a će iznositi oko 1,4 mbd.

CPC nafta će ratovati u regionu sa iranskom i libijskom, koje se ubrzano i uvećano vraćaju na ovo tradicionalno tržište posle ukidanja sankcija. Iran se vratio kao svetski izvoznik nafte od januara ove godine, da bi u oktobru dostigao izvoz na globalno tržište od 2,56 mbd, sa 1,07 mbd samo godinu dana ranije.

Irak je podigao izvoz na 3,89 mbd u oktobru sa nekih 2,7 mbd u istom mesecu 2015, doduše sa većinom isporuka na tržište Azije. Libijski output se bukvalno udvostručio za poslednja dva meseca, na skoro 600.000 bd.

Ruski Urals je vratio izvoz na rekordne post-sovjetske visine od preko 11 mbd, a rastući deo toga završava na Mediteranu, podstaknut jeftinim vozarinama. Zahvaljujući svojoj razvijenoj infrastrukturi, Rusija može da transportuje naftu na Mediteran, Baltik, Kinu i na Pacifik. Zatvoren Kazahstan ima samo jednu veliku opciju za snabdevanje područja Mediterana, naftovod CPC - izuzev ako ne uspe da proširi postojeći naftovod do Kine.

Tri vanredne strategije pred majorsima

LONDON - Globalni britanski energetska konsultant **Wood Mackenzie** ukazuje u novoj studiji na tri ključna izazova sa kojima su suočene globalne naftne kompanije, tzv. majorsi: rast udela obnovljive energije, zaoštavanje politike smanjenja emisija ugljendioksida i jačanje konkurencije proizvođača nisko-ugljeničkih

goriva. „Do 50% proizvodnje majorsa moglo bi biti pogođeno sa rastom cena ugljendioksida u narednoj dekadi. Iako sve najveće naftne kompanije uračunavaju taj trošak u svoje dugoročne poslovne planove, veliko je pitanje sa koliko rizika je pri tom svaki od njih računao,“ kaže Paul McConnell, direktor istraživačkog sektora za globalne trendove u edinburškoj firmi. Cene tog klimatskog nameta koji će otkinuti deo prihoda majorsa variraju, prema kalkulacijama WoodMac-a, između šest, do čak 80 dolara po toni - zavisno od geografske lokacije i hronografa.

„Upadljivo je hitna potreba da najveće kompanije isprobaju tri strategije - dekarbonizacije i ublažavanja rizika, kapitalizacije uz korišćenje postojećih mogućnosti u sektoru obnovljive energije i da uspeju da razviju profitabilan i održiv biznis u obnovljivom sektoru. Bez obzira na te strategije, majorsi redom uvećavaju poslove u oblasti prirodnog gasa“, konstatuje McConnell.

Upozorenje majorsima koji planiraju da napuste norveška polja

OSLO - Dok najveće naftne kompanije razmatraju opciju napuštanja poslova u Norveškoj, vlada u Oslu ih opominje da će im i u tom slučaju ostati obaveza pokrivanja milijarda dolara troškova potrebnih da zatvore iscrpljena polja, ako ne nađu odgovarajućeg kupca. Za svaku buduću transakciju, norveško ministarstvo nafte i energije će naime imati poslednju reč da naredi odlazećim kompanijama da finansiraju zatvaranje polja, ako proceni da njegov novi vlasnik nije u stanju da pokrije predviđene troškove. Ministarstvo je ovih dana poslalo pismo sa takvim pojašnjenjem velikim naftašima koju su stavili do znanja da im poslovi u vodama te zemlje nisu dovoljno profitabilni, a do koga je u međuvremenu došao **Bloomberg**.

GORIVO NOVE GENERACIJE

Njima je potrebno gorivo, a Vama maksimalna snaga.

Konačno će se znati veličina saudijskih rezervi nafte

RIJAD - Saudijska Arabija je najavila da će uskoro obelodaniti jednu od najbolje čuvanih tajni ove petro-monarhije, u sklopu podataka koji će biti dostupni javnosti sa skorim prvim izlistavanjem akcija domaćeg naftnog kolosa Saudi Aramco: koliko sirove nafte tačno leži ispod pustinjskog peska ove bliskoistočne države. „Sve što Saudi Aramco poseduje, biće na raspolaganju (javnosti), i biće verifikovano od strane nezavisnih trećih lica. To uključuje finansije, rezerve ... troškove i pokazatelje profitabilnosti,“ rekao je Halid al Falih, ministar energije Saudijske Arabije u intervjuu *Financial Times*-u.

Saudijski zvaničnici su do sada navodili da država poseduje oko 260 milijardi barela proverenih rezervi u vlasništvu najvećeg svetskog izvoznika od kako je nekada američki Saudi Aramco nacionalizovan 80-ih godina prošlog veka. Ipak, ti podaci su nastavili da intrigiraju naftne eksperte i investitore koji nisu bili u stanju da verifikuju vladine cifre. Falih je rekao da će cifre uskoro objaviti nezavisni revizori. Iako se ne očekuje da će naftne rezerve biti prodavane u sklopu javne prodaje dela Aramco -a, one će biti faktor vrednovanja kompanije, procenjene nezvanično na do dva biliona dolara.

Čad traži od Exxon-a 74 milijarde dolara penala!

NJUJORK - Vodeća nezavisna svetska naftna kompanija, ExxonMobil pregovara sa vladom Čada oko enormne kazne od 74 milijarde dolara koju je ta afrička država prošlog meseca poslala na adresu američkog majorsa zbog sporenja oko visine rudne rente koju je on trebalo da plaća tokom poslovanja u toj zemlji, prenosi *Reuters*. Vlada traži pomenutu sumu na ime penala, što je visina šestogodišnjeg bruto domaćeg proizvoda Čada i pri tom se poziva na carinske stope regionalne organizacije čiji je član. Za sada se niko ne usuđuje da prognozira epilog ovog spora, niti gde će se dve strane i hoće li se uopšte naći.

Transnafta
www.transnafta.rs

Izazovna budućnost na tržištu za investitore u LNG pogone

BOSTON - Idućih nekoliko godina biće vrlo izazovno za proizvođače utečjenog prirodnog gasa (LNG). Proizvodni kapaciteti značajno će se povećati, ali procenjeni porast potražnje od pet do šest odsto godišnje do 2025. neće biti dovoljan da apsorbira novu robu na tržištu, konstatuje u ovonedelnoj studiji Bostonska konsalting grupa - **BSG**. Potražnja za prirodnim gasom, prema procenama IEA, trebalo bi između 2013. i 2025. da raste 1,4% godišnje, u poređenju sa 0,4% rasta glavnog konkurenta - uglja i 0,6% za naftu. S druge strane, potražnja za LNG-om dugo je imala jak rast od godišnjih 6,2%, preciznije od 1990. do 2015. Još 2002. LNG je zahvatao 7% ukupne globalne kupovine gasa, a 2015. je stigao do 16%. Takav trend je privukao investitore u izuzetno skupe LNG kapacitete, a u ovom trenutku se gradi 13 postrojenja za utečnjavanje gasa, koja su osigurala odluku o finansiranju, a u pogonu će se naći u roku od tri do pet godina. Zajedno, ti projekti imaće proizvodni kapacitet od 185 milijardi m³ godišnje, količine ekvivalentne 57% godišnje proizvodnje u 2014. Uz to, postoji potencijal razvoja još 270 milijardi m³ LNG kapaciteta godišnje. Realizacija tih projekata, baš kao i povraćaj kapitala onih koji su već u izgradnji, je međutim ugrožena relativno niskim cenama gasa na spot tržištu i niskim predviđenim rastom tržišta za ovim skupljim konkurentom prirodnom gasu koji stiže do kupaca direktno gasovodima. BCG vidi više scenarija za LNG tržište. Dosta toga zavisiće od energetske politike Japana i Kine, koji nastavljaju da se oslanjaju na nuklearnu energiju, a takođe planiraju jače povezivanje s Rusijom gasovodima. Ako se ostvare neki od tih planova, potražnja za LNG-om će pasti, a tržište će biti prezasićeno. Prema BCG-ovim projekcijama osam od devet scenarija govori da će 2018. tržište biti preplavljeno sa 61 milijardi m³ gasa godišnje, odnosno na tržištu će biti 15% više gasa nego što se potražuje, dok bi u slučaju optimalne varijante u 2025. mogla nastupiti obrnuta situacija, s 28 milijardi m³ LNG-a godišnje manjka na tržištu u odnosu na potrebe. U tim okolnostima cene LNG-a ostaće pod znatnim pritiskom još neko vreme.

Projekat Leviatan zaokružio finansijsku konstrukciju

TEL AVIV - Kompanije koje raspolažu pravima na eksploataciju najvećeg izraelskog bazena prirodnog gasa su pred ciljem da obezbede 4 milijarde dolara sredstava potrebnih da razviju polje Leviatan, saopštio je čelnik jednog od partnera u poslu, izraelske Delek Drilling. Yossi Abu je na konferenciji u Tel Avivu u ponedeljak rekao da je sporazum o finansiranju projekta u završnici pregovora. Delek i njegov američki partner Noble Energy već su sklopili velike eksportne poslove za prodaju gasa koji tek treba da počnu da proizvode. Iz Noblea je početkom meseca saopšteno da je za sada ugovoreno tržište, odnosno kupci za oko 13 miliona kubnih metara gasa dnevno za period od 15 godina. Poslednji ugovor, u vrednosti deset milijardi dolara, je pre dva meseca sklopljen sa jordanskim državnim proizvođačem električne energije. Ključni cilj partnera je, međutim, da stignu do evropskog tržišta, pa pokušavaju i da sklope ugovor sa Turskom, a pregovaraju i sa Royal Dutch Shell-om za potrebe njegovog LNG pogona u Egiptu, rekao je Abu. U tom slučaju kompanije će morati da prošire planirani proizvodni kapacitet polja, uz dodatnu investiciju od dve milijarde dolara, prenosi **OilPrice.com**. Proizvodnja bi trebalo da krene u 2017. godini tempom od oko 35 miliona kubika na dan.

СВЕТ ОКО НАС ПОКРЕЋЕ ЕНЕРГИЈА,
НАЈБОЉА ЈЕ ОНА КОЈА ГА ЧУВА.

ЈП "СРБИЈАГАС"

Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1549; +381 21 481 2703
Факс: +381 21 481 1305
www.srbijagas.com

BiH do kraja godine mora da uvede akcize na naftu i derivate

SARAJEVO - Vlada BiH dogovorila je sa predstavnicima Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) da do kraja godine budu usvojene akcize na naftu i naftne derivate kako bi bila nastavljena predviđena dinamika izgradnje autoputeva, što je jedan od uslova za postizanje dogovora sa MMF-om. Denis Zvizdić, predsedavajući Veća ministara BiH, rekao je posle sastanka u utorak da bez sprovođenja ove i još desetak „prethodnih mera“ neće doći do realizacije aranžmana sa tom međunarodnom finansijskom organizacijom, zaduženom za uslovnu pomoć u prevazilaženju platno-bilansnih teškoća zemalja članica. Nadeem Ilahi, šef Misije MMF-a za BiH, precizirao je da prethodne mere podrazumevaju, pored ostalog, usvajanje zakona o akcizama u oba entiteta, kao i usvajanje budžeta za narednu godinu. Energetika.ba

Hernadi više nije na poternici Interpola

LION, ZAGREB, BUDIMPEŠTA - Interpol je ukinuo crvenu poternicu protiv predsednika uprave MOL-a, Zolta Hernadija, raspisanu na zahtev Hrvatske, koja ga sumnjiči da je mitom od deset miliona evra potplatio nekadašnjeg premijera Hrvatske Iva Sanadera da obezbedi mađarsku kompaniju povoljan ugovor o dobijanju upravljačkih prava u hrvatskoj naftnoj kompaniji Ina. MOL je u saopštenju objavljenom prošlog petka konstatovao da je ovom odlukom vrha evropske policije potvrđeno da su optužbe protiv Hernadija od početka bile neosnovane i politički motivisane. **Hrvatski mediji**, s druge strane, ukazuju da Interpol nije objasnio po kojoj osnovi je Hernadi skinut sa liste traženih osoba. On se prvi put pojavio na Interpolovoj stranici u oktobru 2013. godine, da bi u martu 2014. sa nje bio skinut, pa u februaru 2015. ponovo vraćen.

Inače, Sanader, premijer Hrvatske od 2004. do 2009., svojevremeno je osuđen na zatvor od osam i po godina, zbog primanja mita od MOL-a, da bi hrvatsku Ustavni sud prošle godine ocenio da suđenje mora biti ponovljeno, zbog proceduralnih grešaka. Zbog lošeg zdravlja Sanadera, novo suđenje protiv njega je sada na čekanju. Sanader, naravno, negira sve stavove iz optužnice.

Informacije o
carinskim
propisima

Informacije o
porezima

Izrada
biznis
planova

Pomoć oko
projekata
za EU

Pravna pomoć
i ljudski
resursi

Pomoć
prilikom
izvoza

Podrška u
traženju poslovnih
partnera

Istraživanje
stranih
tržišta

Pomoć
pri pokretanju
biznisa

Kako da pokrenem sopstveni posao?

Pozovite nas
011/33 00 910

NOVA KOMORA. NOVE USLUGE. ZA SMART BIZNIS

WPCSERBIA

NEDELJA - Deo izdavačke delatnosti NNKS

Autor, urednik, dizajn: Dušan Daković

Informacije objavljene u ovom pregledu ne treba nužno tumačiti kao stav, ili opredeljenje NNKS prema temama kojima se bave